

Drents
Overijsselse
Delta

uw waterschap

Gemaal A.F. Stroink 100 jaar

START

Open de rondleiding in
Acrobat Reader of ibooks

Startpagina

Plattegrond

Inleiding

1. Dijkgraaf Albertus Francois Stroink

2. Historie - tijdlijn

3. Ingebruikname gemaal

4. Van stoom naar diesel en electriciteit

5. Afvoer en aanvoer van water

6. Hardwerkend monument

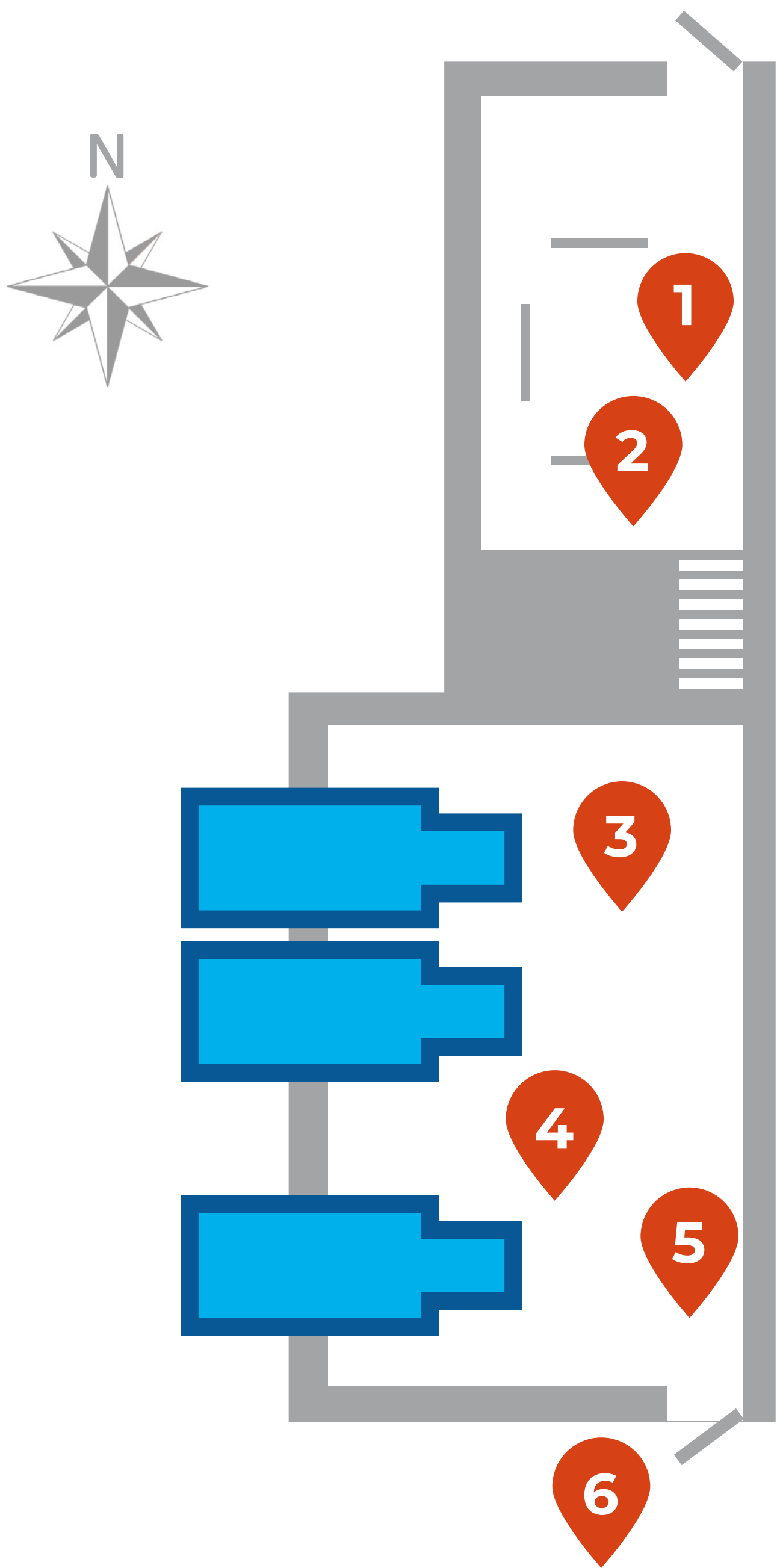
Open de rondleiding in
Acrobat Reader of ibooks

START

PLATTEGROND

Plattegrond Gemaal A.F. Stroink

Tik op een nummer voor informatie

START

PLATTEGROND

Hartelijk welkom!

Welkom in gemaal A.F. Stroink in Vollenhove. Dit gemaal staat al een eeuw langs de dijk tussen Vollenhove en Blokzijl en is een van de grootste gemalen van Waterschap Drents Overijsselse Delta. Sinds 1997 is dit belangrijke industrieel erfgoed in de strijd tegen het water een rijksmonument.

START

PLATTEGROND

1. Dijkgraaf Albertus Francois Stroink

Het stoomgemaal werd vernoemd naar dijkgraaf Albertus Francois Stroink. Deze dijkgraaf heeft zich sterk gemaakt voor het instellen van bemaling van het gebied, waarbij hij ook over de provinciegrens keek. Bemaling is het reguleren van het waterpeil, door het afvoeren van overtollig water. Hij overtuigde de inwoners van Drenthe en Noordwest-Overijssel dat bemaling een positief effect zou hebben op het gebied. Ir. C. Lely gaf als minister van Waterstaat toestemming tot de financiering van gemaal A.F.Stroink. Het gemaal is eind 1919 gaan draaien en op 9 juni 1920 officieel in gebruik genomen.

START

PLATTEGROND

2. Historie - tijdlijn

Stukken land verdwenen

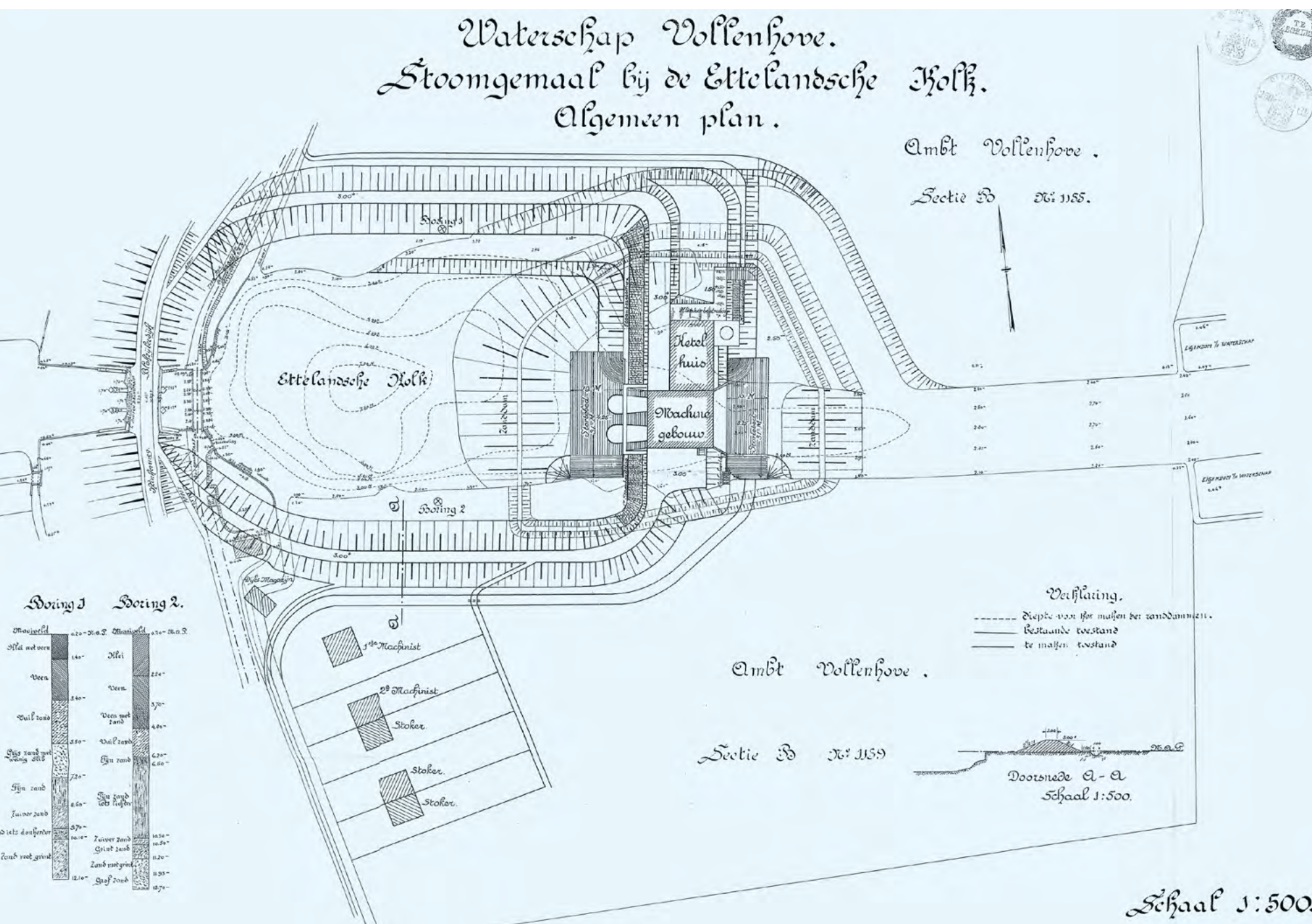
Als gevolg van grootschalige vervening, bodemdaling en inklinking nam de wateroverlast in de 18e eeuw, maar ook daarna, in dit gebied steeds grotere vormen aan. Tijdens zware stormen in de winters van 1775, 1776 en 1825 verdwenen grote stukken veenland in de golven. Zo ontstonden onder andere de Beulaker- en de Belterwijde. Door deze overstromingsrampen ontstond de wens het waterbeheer centraal te regelen. Een belangrijke stap hierin was de oprichting van het Heemraadschap des Kwartiers van Vollenhove in 1804. Deze organisatie kreeg de taak de zeedijken te beheren en te onderhouden. >>

START

PLATTEGROND

Nadat in 1825 een watersnoodramp Noordwest-Overijssel trof, werd er voor het eerst nagedacht over verbetering van de afwatering. In 1860 kwam een eerste uitwateringssluis bij Blokzijl en in 1893 kwam de tweede uitwateringssluis in de Etten-landsche Kolk. Daar staat nu het gemaal A.F. Stroink.

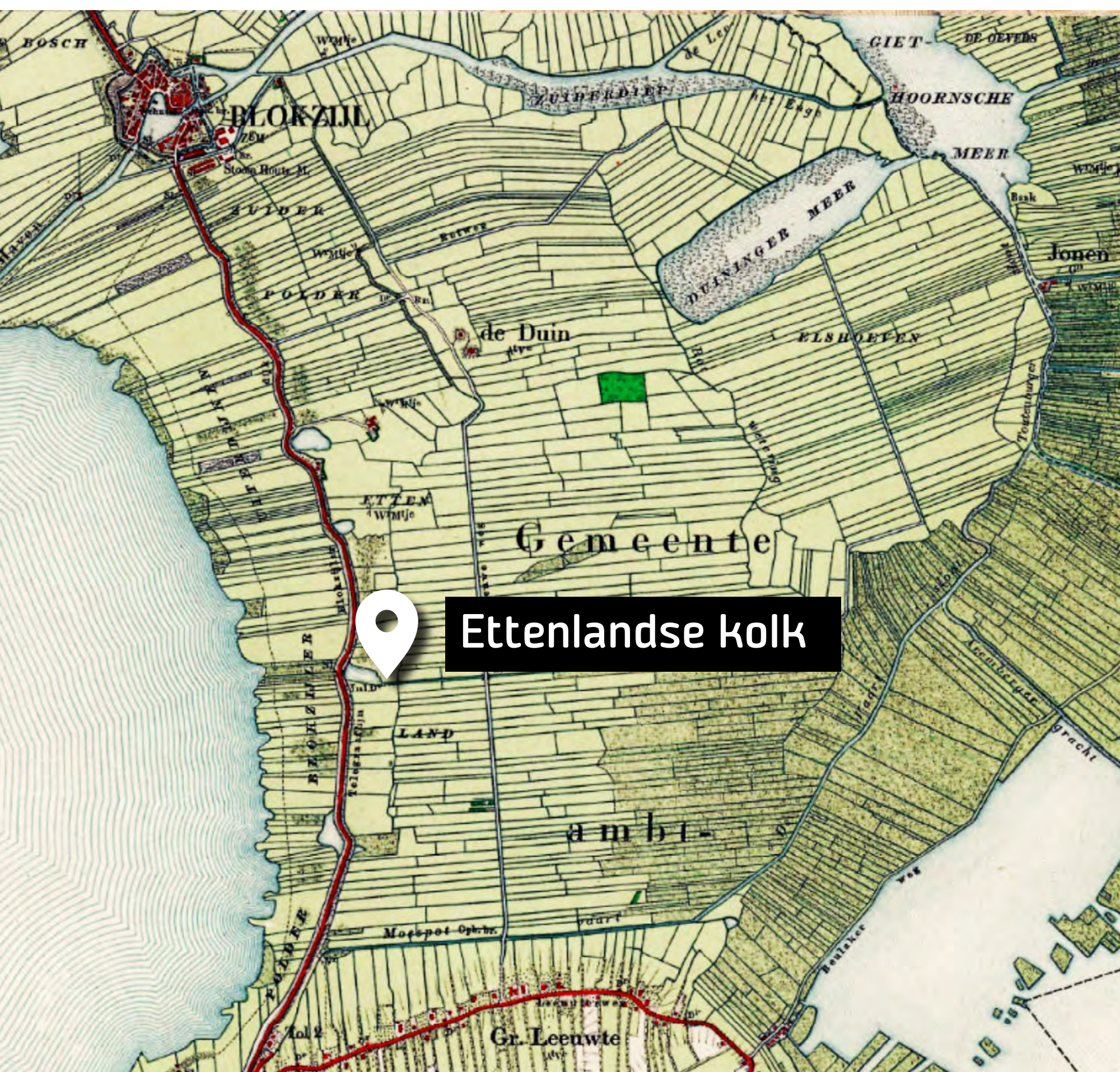
Twintigste eeuw

Na 1900 nam het aantal voorstanders van bemaling van de polders snel toe. Rond 1910 bleek dat deze maatregelen niet voldoende waren. Er werd een onderzoek ingesteld >>

START

PLATTEGROND

naar de waterstaatkundige toestand van het gebied rondom de Wieden. Dit onderzoek was de aanleiding om een gemaal te bouwen die overtollig water kon wegmalen en afvoeren. In 1916 stemden de bewoners van het gebied hierover. De uitslag was overduidelijk: 6.184 personen waren voor bemaling en slechts 66 personen stemden tegen. Hierdoor werd de bouw van het gemaal in de jaren 1919-1920 bij de sluis aan de Ettenlandse kolk een feit.

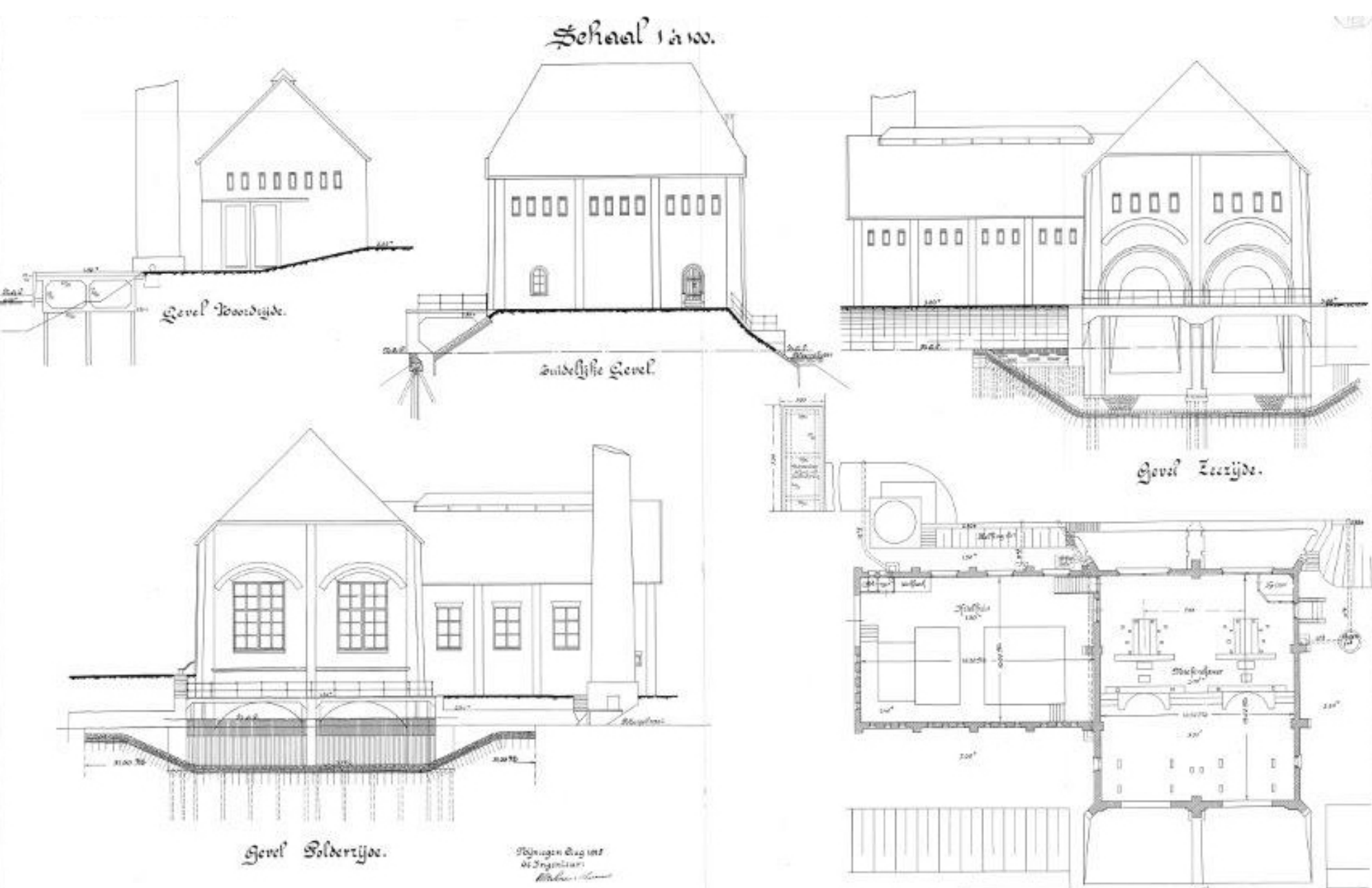
START

PLATTEGROND

3. Ingebruikname gemaal

Eind 1918 begon men met de bouw van het gemaal. In november van dat jaar was men aan het heien en begin 1919 startte de eigenlijke bouw. Op 23 mei 1919 werd de eerste steen gelegd. Deze steen is nog steeds aanwezig in een van de zijmuren van het gemaal en werd gelegd door de echtgenote van de dijkgraaf, barones M.M.F. Stroink-Sloet van Oldruitenborgh.

Een historisch moment was op 4 november 1919: de eerste pompinstallatie was gereed en er werd een start gemaakt met de bemaling. Ruim een maand later werd de tweede pomp in gebruik genomen. >>

START

PLATTEGROND

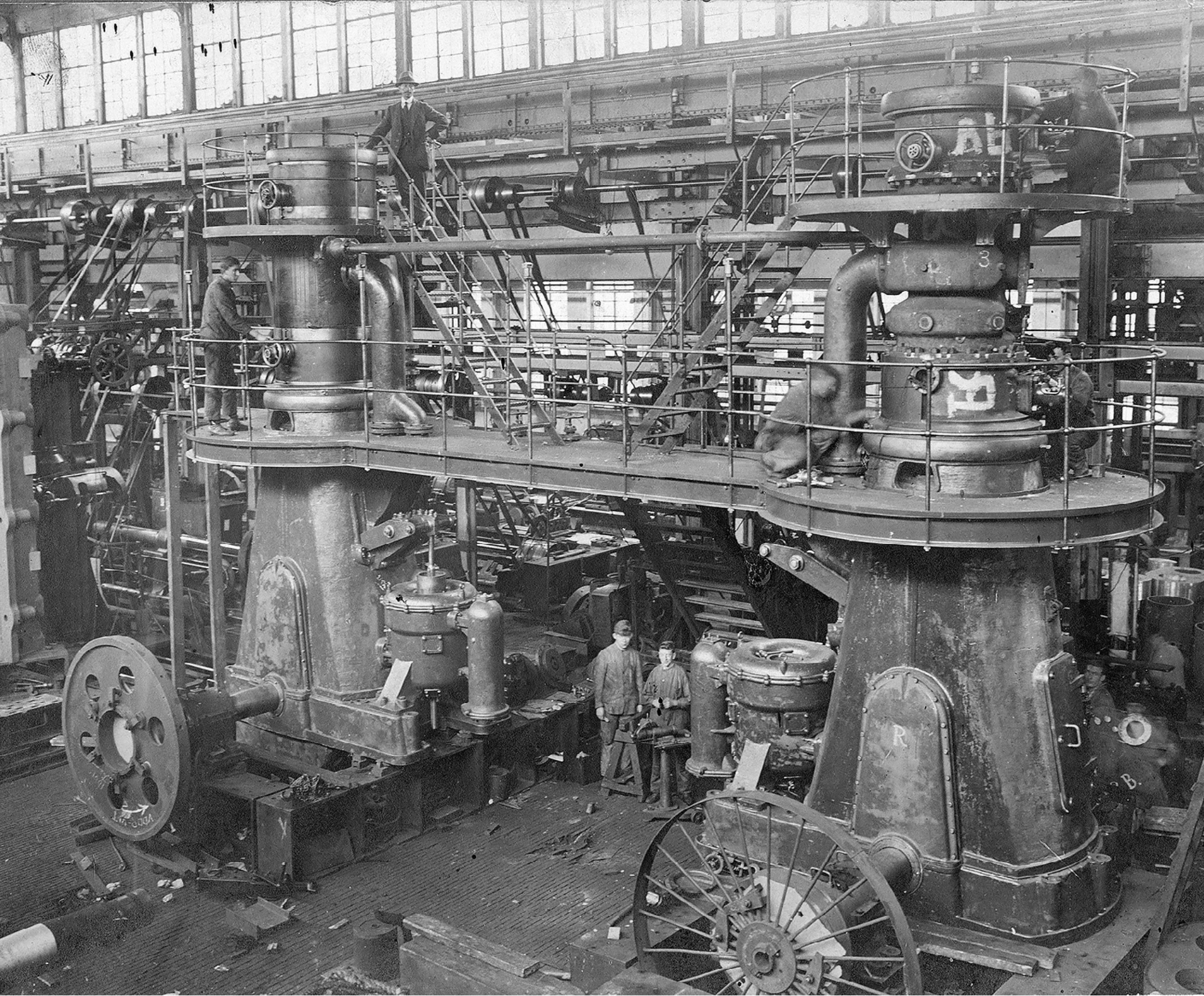
De bouw van het pand werd in de eerste maanden van 1920 afgerond.

Op 9 juni 1920 werd gemaal A.F. Stroink officieel geopend door de Commissaris der Koningin in Overijssel. In het gemaal waren drie stoomketels en twee pompen. Per pomp kon 800 tot 900 m³ water per minuut worden weggepompt. De stoomketels werden gestookt op turf. De stokers en machinisten woonden met hun gezin in de dienstwoningen bij het stoomgemaal, die aan de voet van de dijk waren gebouwd. In 1921 bracht koningin Wilhelmina een bezoek aan het gemaal.>>

START

PLATTEGROND

Nog een pomp

In 1928 is de derde pomp gebouwd. Deze pomp diende aanvankelijk om water dat werd afgelaten van het Meppelerdiep (om Meppel te ontlasten) uit te pompen op de Zuiderzee. Het gemaal werd van 1920 tot 1947 gestookt met turf, dat per schip werd aangevoerd. In 1945 verbruikten de stokers in de maanden mei en juni 1.399 ton stro als brandstof, omdat er geen turf meer voorradig was. Vanaf 1947 werd het gemaal gestookt op kolen. Die werden aangevoerd via de loswallen van Blokzijl en Vollenhove. >>

START

PLATTEGROND

Schoorsteen

In 1980 werd de karakteristieke 50 meter hoge schoorsteen afgebroken. Door de verandering van stoom naar diesel en elektriciteit had de schoorsteen geen functie meer. De plaats waar de schoorsteen gestaan heeft, wordt nu gemarkeerd aan de achterkant van het gemaal.

START

PLATTEGROND

4. Van stoom naar diesel en elektriciteit

De drie stoommachines werden in 1953, 1960 en 1961 vervangen door dieselmotoren. In 1982 is één dieselmotor vervangen door een elektrische motor die het grootste aandeel van de capaciteit leverde. De andere twee diesels zijn in 1994 vervangen door moderne dieselmotoren.

START

PLATTEGROND

5. Afvoer en aanvoer van water

Het gemaal A.F. Stroink regelt het peil op de zogenoemde boezem (waterbergingsgebied) van Noordwest-Overijssel en indirect het peil van de polders in Noordwest-Overijssel, de polder Nijeven-Kolderveen en het stroomgebied van de Vledder- en Wapserveense Aa. De totale oppervlakte van dit gebied is ruim 50.000 hectare. Vroeger voerde het gemaal alleen water uit het gebied weg, maar sinds 1996 wordt er bij een te laag waterpeil ook water ingelaten. Bij het inlaten van water stroomde per dag gemiddeld zo'n 300 miljoen liter water van buiten het gebied met een mindere kwaliteit naar de sloten en meren van Noordwest-Overijssel. >>

START

PLATTEGROND

Dat water vermengde zich snel met het aanwezige water in de Weerribben. Dit was zeer ongunstig voor de waterkwaliteit. De natuur ging erop achteruit. Dat was bijvoorbeeld te merken aan planten als krabbescheer (foto) en fonteinkruid. Deze kwamen steeds minder voor. Een verandering in het peilbeheer voorkwam dat er onnodig water

werd ingelaten en uitgemalen in de zomer.

Hierdoor is de waterkwaliteit in de natuurgebieden sterk verbeterd. In de extreem droge zomer van 2018 werd bijemaal A.F. Stroink wel 400 m³ water per minuut

Noordwest- Overijssel ingelaten. Dat is 24.000

kuub per uur: de inhoud van 10

Olympische zwembaden.

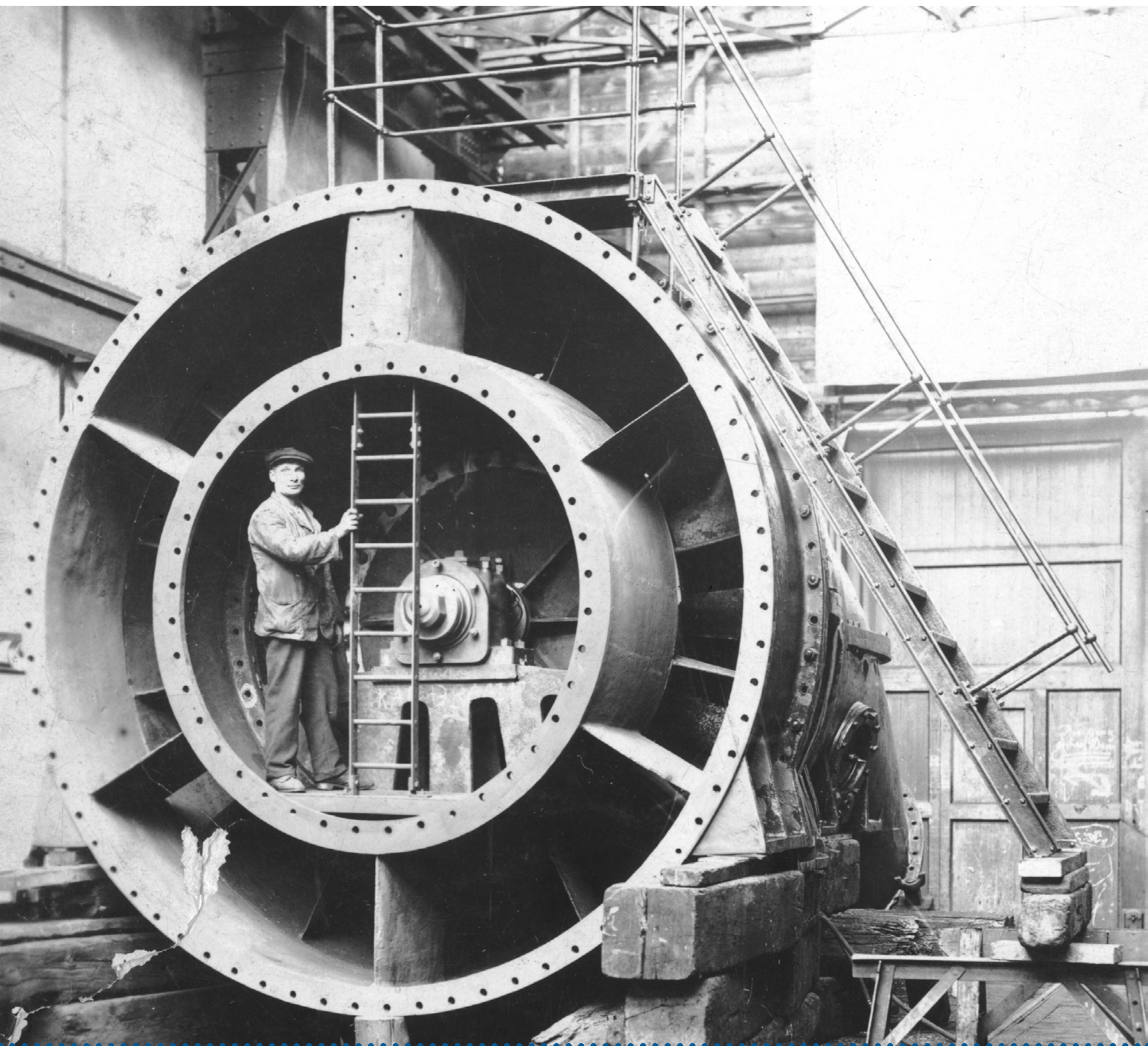
De klimaatverandering vraagt van het waterschap de nodige maatregelen voor het toekomstig waterbeheer.

START

PLATTEGROND

6. Hardwerkend monument

Sinds de officiële ingebruikname heeft gemaal A.F. Stroink gewaakt over de waterveiligheid van het gebied. In de loop der jaren zijn er aan het gemaal verschillende werkzaamheden uitgevoerd. Niet alleen het gebouw werd gerestaureerd, maar ook de pompen waren aan verandering toe. De pompen werden gereviseerd en de capaciteit werd uitgebreid. >>

START

PLATTEGROND

Door revisie van de oude pompen (2003-2007) is het gemaal toekomstbestendig gemaakt om onder alle omstandigheden te kunnen functioneren. Daarnaast worden maatregelen voorbereid om grotere pieken in de afvoer in het stroomgebied van Noordwest-Overijssel en Zuidwest-Drenthe op te vangen. In 2019 is het gemaal van binnen en van buiten opgeknapt en klaar voor de toekomst.

>>

START

PLATTEGROND

Gemaal A.F. Stroink is sinds 1997
Rijksmonument. De waardering is als volgt
beschreven:

Het aan de dijk tussen Vollenhove en Blokzijl gelegen gemaal is door zijn opvallende, dominante verschijning in het weideland-schap zeer beeldbepalend. Aan het gebouw is sinds de uitbreiding van 1928-1929 nauwelijks iets veranderd, waardoor het als gaaf kan worden gekwalificeerd. Het is van cultuurhistorische waarde als uitdrukking van technische ontwikkelingen op het gebied van de waterbouwkundige werken en als sleutelproject in de landaanwinnings- en ontwateringsprojecten in het Land van Vollenhove. Het is in verschillende opzichten tevens van architectuurhistorisch belang en ondanks het gemis van de schoorsteen, in interieur en exterieur een fraai voorbeeld van vroeg twintigste eeuwse utiliteitsbouw. Vanwege formaat en capaciteit heeft het gemaal bovendien enige zeldzaamheidswaarde.

START

PLATTEGROND

**Drents
Overijsselse
Delta**

 uw waterschap

Bezoekadres

Dokter van Deenweg 186
8025 BM Zwolle

Postadres

Postbus 60
8000 AB Zwolle
T: 088-2331200
info@wdodelta.nl
www.wdodelta.nl

[@wdodelta.nl](https://twitter.com/wdodelta)

Waterschap Drents Overijsselse Delta

Waterschap Drents Overijsselse Delta

Ontwerp: Smartmobiletour.nl

START

PLATTEGROND